

ბუღალტრის პროფესიული სერტიფიკაციის ძირითადი აქცენტები ახალ რეგულაციაში

ანოტაცია: სტატიაში განხილულია ბუღალტრის პროფესიული სერტიფიკაციის და განგრძობითი სწავლების მოთხოვნები ახალი რეგულაციის მიხედვით. მასში აღნიშნულია, რომ პროფესიულ სერტიფიკაციას და განგრძობით სწავლებას ახორციელებს პროფესიული ორგანიზაცია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის მიერ შემუშავებული სტანდარტების შესაბამისად. პირის პროფესიული სერტიფიკაციისათვის აუცილებელია ბაკალავრის აკადემიური ხარისხი და სრული სასერტიფიკაციო პროგრამის დაძლევა. კვალიფიკაციის შენარჩუნებისათვის კი, განგრძობითი განათლება. ამასთან, განგრძობითი განათლების პროცესში შესაძლოა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულების შესაბამის დარგში გავლილი და ჩაბარებული საგნების ჩათვლის მიღება. განგრძობითი განათლების მისაღებად განსაზღვრულია შემონმებადი და არაშემონმებადი სწავლების საათების მინიმალური მოცულობა.

სტატიაში წარმოდგენილია აგრეთვე სერტიფიკაციის პროცესის შეფასება და ავტორთა მოსაზრებები მისი შემდგომი სრულყოფისთვის.

საკვანძო სიტყვები: სერტიფიკაციის ბუღალტერი, განგრძობითი განათლება, პროფესიული კომპეტენცია, სასერტიფიკაციო პროგრამა.

FUNDAMENTAL ACCENTS OF PROFESSIONAL CERTIFICATION OF AN ACCOUNTANT IN THE NEW REGULATION

David Jalagonia, Professor of business and economic faculty of Sokhumi State University
Iuri papasqua- Associate Professor of business and economic faculty of Sokhumi State University

ANNOTATION

The article discusses demands of new regulation of professional certification and continued training of accountant. It discloses, that professional certification and continuous training is implemented by a professional organization accordingly to accounting standards of accountancy elaborated by Ministry of Finance of Georgia and State Audit Office of Georgia. The certification of a person requires a bachelor degree and full accomplishment of the certification program. For maintaining the qualification continuation of education is required. Therefore, during the process of continuation of education the passed subjects can be deducted. For continued education minimal amount of confirmable and unconfirmable studying hours is determined.

The article also included evaluating of certification program and author's opinions regarding it's further development.

Keywords: Certified accountant, Continuing education, Professional competence, Certification program.

სამენარმეო საქმიანობის ეფექტიანობას, როგორც წესი, განაპირობებს მენეჯერის მიერ შედეგზე ორიენტირებული გადაწყვეტილებების მიღების უნარი. ასეთი გადაწყვეტილებები მით უფრო პროდუქტიულია, რაც უფრო მეტადაა გააზრებული წარმოებულ პროდუქციაზე ან განეულ მომსახურებაზე საზოგადოებრივი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების შესაძლებლობა მოსალოდნელ დანახარჯებთან (ხარჯებთან) შეფარდებით. აღნიშნული პროპორციის ოპტიმალობის დასადგენად მნიშვნელოვანია ზუსტი და დროული

ინფორმაცია. ბიზნესისთვის, ასეთი ინფორმაციის წყაროა სანარმოს ფინანსური ანგარიშგება, რომლის სახელის უზრუნველყოფს აუდიტი. ინფორმაციულად დატვირთული ფინანსური ანგარიშგების შედგენას და საერთაშორისო სტანდარტებთან მის შესაბამისობის დამონმებას სჭირდება მაღალი კვალიფიკაციის, პროფესიული კომპეტენციის მქონე ბუღალტერი, რომელიც კარგადაა გარკვეული სამენარმეო საქმიანობის ეკონომიკურ არსში, შესწავლილი აქვს ასეთი საქმიანობის მარეგულიერებელი სამართლებრივი

დავით ჯვალალონია
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის პროფესორი

იური პაპასკუა
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი

დოკუმენტები, სისტემატურად ეცნობა მასში განხორციელებულ ცვლილებებს, სიღრმისეულად ერკვევა ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების მეთოდოლოგიაში და უწყვეტად იმაღლებს პროფესიულ კომპეტენციას.

ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების დირექტიული გამოყენება საქართველოს სამენარმეო სივრცეში მიმდინარე საუკუნის დასაწყისიდან იღებს სათავეს. მეტი ყურადღება მას „ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგების და აუდიტის შესახებ“ საქართველოს კანონის [1] მიღების შემდეგ ეთმობა, თუმცა ამ მხრივ, თვალსაჩინო მიღწევები ჯერ კიდევ არ ჩანს. უფრო მწირია ბუღალტრის პროფესიულ კომპეტენციაზე ორიენტაციის გამოცდილება. ეს პროცესი მხოლოდ ჩანასახოვან მდგომარეობაშია. ასეთ ვითარებაში, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ბუღალტრული აღრიცხვისა და აუდიტის სფეროში მიმდინარე რეფორმების გაცნობიერება, პროფესიული კომპეტენციის ამაღლების პროცედურების კრიტიკული აღქმა და მომხმარებლისათვის დამუშავებული ინფორმაციის სწორად მიწოდება.

პროფესიული კომპეტენციის შექმნა და მათი განვითარება გამოიხატება ტექნიკურ კომპეტენციების, პროფესიულ უნარების, პროფესიული ფასეულობების, ეთიკის და დამოკიდებულებების სათანადოდ სრულყოფაში [2].

ტექნიკური კომპეტენციები ესაა სასერტიფიკაციო საგნებში მიღებული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი; **პროფესიული უნარები** მოიცავს კომუნიკაბელურობის, პერსონალური და ორგანიზაციული უნარების ერთობლიობას. პროფესიული უნარების ტექნიკურ

კომპეტენციასთან, პროფესიულ ფასეულობებთან, ეთიკასთან და დამოკიდებულებებთან ინტეგრაციის საშუალებით ვლინდება სერტიფიცირებული ბუღალტრის პროფესიული კომპეტენცია; **პროფესიული ფასეულობების, ეთიკისა და დამოკიდებულებების** ქვეშ მოიაზრება პროფესიული ქცევა და სხვა ისეთი მახასიათებლები, რომლებიც განსაზღვრავენ სერტიფიცირებული ბუღალტრის პროფესიულობას. ამასთან, მასში შედის ქცევის (ეთიკური) პრინციპები, რომლებიც არსებითად დამახასიათებელია პროფესიისთვის.

საქართველოში მიღებული ახალი რეგულაციის თანახმად, **სერტიფიცირებულ ბუღალტრად მიიჩნევა** ფიზიკური პირი, რომელიც საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო საქვეყნურო დანესებულება – ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის მიერ დადგენილი პროფესიული სერტიფიცირების სტანდარტის შესაბამისად სერტიფიცირებულია ბუღალტერთა ან/და აუდიტორთა პროფესიული ორგანიზაციის მიერ ან სერტიფიცირებულ ბუღალტრად აღიარებულია კანონით და რომელიც სერტიფიცირების შემდეგ თავის კვალიფიკაციას განგრძობითი განათლების სტანდარტის შესაბამისად ადასტურებს. თავის მხრივ, განგრძობითი განათლება ესაა სერტიფიცირებული ბუღალტრის სტატუსის მინიჭების შემდგომ სერტიფიცირებული ბუღალტრის მიერ უკვე შექმნილი პროფესიული კომპეტენციის შენარჩუნების და განვითარების პროცესი.

როგორც წესი, პროფესიული კომპეტენციის ჩამოყალიბება იწყება საუნივერსიტეტო საგანმანათლებლო დანესებულების პირველ საფეხურზე - ბაკალავრიატში. ამ დონეზე საბუღალტრო აღრიცხვის

დარგში მიღებული ცოდნის შემდგომი გაღრმავება-განვითარებისათვის აუცილებელია პროფესიული სერტიფიცირება და განგრძობითი განათლება. თავის მხრივ, პროფესიული სერტიფიცირებისათვის საჭიროა პირის მიერ სრული სასერტიფიკაციო პროგრამის დაძლევა. სასერტიფიკაციო პროგრამა, ესაა პროფესიული სერტიფიცირებისათვის განსაზღვრული სასწავლო კურსების ერთობლიობა, რომელშიც მოცემულია პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგი სასწავლო კურსის შესაბამისი კრედიტებით, სერტიფიცირებული ბუღალტრის სტატუსის მაძიებელი პირის შეფასების სისტემა და სასწავლო პროცესის ორგანიზების ღონისძიებები. სრული სასერტიფიკაციო პროგრამა მოიცავს სასერტიფიკაციო პროგრამის სასწავლო კურსებს და სასერტიფიკაციო გამოცდებს.

საერთაშორისო პრაქტიკული გამოცდილებიდან და ცალკეული ქვეყნების კანონმდებლობიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილად მიჩნეულია არსებობდეს მარეგულირებელი ორგანო, რომელსაც შეეძლება პირი აღიაროს სერტიფიცირებულ ბუღალტრად. საქართველოში ასეთი ორგანოა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახური. სწორედ, აღნიშნული ორგანო თავისი კომპეტენციის ფარგლებში უფლებამოსილია შეიმუშაოს პირის სერტიფიცირებულ ბუღალტრად აღიარებისათვის და კვალიფიკაციის შენარჩუნებისათვის აუცილებელი პროფესიული სერტიფიცირების და განგრძობითი განათლების სტანდარტები.

ინვესტორებისათვის ბიზნესინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და აღქმადობის ხარისხის უზრუნველსაყოფად, აღნიშნული სტანდარტები უნდა გამომდინარეობდეს და შეესაბამებოდეს ევროკავშირის დირექტივების და ბუღალტერთა საერთაშორისო ფედერაციის (**International Federation of Accountants-IFAC**) მიერ დადგენილი განათლების საერთაშორისო სტანდარტების (**illuminating engineering society-IES**) მოთხოვნებს. ამ მიმართულებით შესაბამისი რეგულაციების მიღება საქართველოში მიმდინარეობს ევროკავშირის დირექტივების მოთხოვნათა დაცვით და პროცესები სწორი გზით ვითარდება. სწორედ, ამ პროცესის ფარგლებში მუშავდება პროფესიული სერტიფიცირების სტანდარტი, რომელშიც ნარმოდგენილია:

- პროფესიული სერტიფიცირებისათვის აუცილებელი სასწავლო დისციპლინების ჩამონათვალი;
- საგამოცდო პროცესის ნარმართვის წესი;
- საგნების ჩათვლის და გამოცდებისაგან გათავისუფლების წესი;
- პროფესიული სერტიფიცირებისათვის ნარსადგენ დოკუმენტთა წუსხა;
- სერტიფიკატის გაცემის წესი.

განგრძობითი განათლების სტანდარტიც, რომელიც უკვე მიღებულია და მოქმედებაშია, აგრეთვე შეესაბამება ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო პრაქტიკის მოთხოვნებს და განსაზღვრავს: განგრძობითი განათლების პროგრამას, მისი განხორციელებისა და აღიარების სამართლებრივ საფუძვლებს. მასში ნარმოდგენილია განგრძობითი განათლების ფორმები,

შეფასების კრიტერიუმები, სწავლის შედეგების დადასტურებისა და განგრძობითი განათლების მოთხოვნის ჩათვლის მექანიზმი.

ზედამხედველობის სამსახურთან შეთანხმებული პროგრამის შესაბამისად, სერტიფიცირების პროცესს ნარმართავს პროფესიული ორგანიზაცია და სერტიფიცირების პროგრამის დაძლევის შემთხვევაში მაძიებელ პირებზე გასცემს სერტიფიკატს. პროფესიული ორგანიზაციებს, განგრძობითი განათლების პროგრამის ფარგლებში, შეეშუშავებული უნდა ჰქონდეთ შიდა პოლიტიკა, სისტემები და პროცედურები, რომლებიც უზრუნველყოფს მისი წევრი სერტიფიცირებული ბუღალტრის განგრძობითი განათლების მიმართ მოთხოვნების დაკმაყოფილებას. პროფესიული ორგანიზაციის მიერ სერტიფიცირებულ ბუღალტრს ეძლევა საშუალება განგრძობითი განათლების მიღების მიზნით ჩაერთოს სხვა პროფესიული ორგანიზაციის განგრძობითი განათლების პროგრამაში.

უწყვეტი განგრძობითი განათლების მიღების ფარგლებში, სერტიფიცირებული ბუღალტრისათვის განსაზღვრულია ყოველწლიური შემოწმებადი და არაშემოწმებადი სწავლების საათების მინიმალური მოცულობა.

გამჭვირვალობისა და ხელოვნური ჩარევისაგან თავის არიდების მიზნით, ერთმანეთისაგან გამიჯნულია პირის პროფესიული სერტიფიცირებისათვის აღიარებული სპეციალიზებული გამოცდების განმახორციელებელი ორგანო და სერტიფიცირებისთვის უფლებამოსილი პროფესიული ორგანიზაცია. სერტიფიცირების მთელ პროცესზე კონტროლის ფუნქცია და საბოლოო პასუხისმგებლობა დაკისრებულია ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურზე.

ვფიქრობთ, რომ ასეთი იერარქიული და გამჭოლი სისტემა უზრუნველყოფს ბუღალტრების სერტიფიცირებისა და განგრძობითი სწავლების ხარისხის ამაღლებას, შესაბამისად, მაღალი კვალიფიკაციის კადრების მომზადებას. გარდა ამისა, ასეთი მიდგომა, ერთი მხრივ, ზრდის პირის მიერ პროფესიული კვალიფიკაციის შენარჩუნებისა და განვითარების მოტივაციას, მეორე მხრივ კი, პროფესიული ორგანიზაციის უქმნის წინაპირობას ბაზარზე არსებული კონკურენციის პირობებში განგრძობითი განათლების მიღების მსურველს მიაწოდოს შედეგზე ორიენტირებული განგრძობითი განათლების პროგრამა.

ვიზიარებთ მოსაზრებას, რომ ამ მიზნით, პროფესიულმა ორგანიზაციებმა ბაზრის კვლევასთან ერთად, სალექციო კურსის ბოლოს, მიწოდებული ინფორმაციის ხარისხთან დაკავშირებით, ელექტრონული ან/და მატერიალური ფორმით მსმენელებისაგან უნდა მიიღონ შეფასება (მათ შორის სილაბუსის და ლექტორის შესახებ) და აღნიშნული გამოკითხვის შედეგები გაითვალისწინოს შემდგომი პროგრამების შედგენის პროცესში. ასევე სასურველია, რომ ახალი პროგრამების შედგენისას განგრძობითი განათლების პროგრამაში სიახლეები უნდა აისახოს შემდეგი თანმიმდევრობით [3]:

- პროფესიონალი ბუღალტრების ეთიკის კო-

დექსი (IESBA Code);

- ხარისხის კონტროლის საერთაშორისო სტანდარტების (ISQC);
- აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტები (ISA) და აუდიტისა და მარწმუნებელი მომსახურების საერთაშორისო საბჭოს (IAASB) მიერ ან მისი უფლებამონაცვლე ორგანოს მიერ მიღებული და დამტკიცებული მიმოხილვისა და დაკავშირებული მომსახურების, აგრეთვე სხვა მარწმუნებელი გარიგების საერთაშორისო სტანდარტები;
- ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების სტანდარტები;
- საგადასახადო, ბიზნეს კანონმდებლობა და სფეროს მარეგულირებელი შესაბამისი სამართლებრივი აქტები.

სერტიფიცირებული, ანუ უმაღლესი კვალიფიკაციის მქონე დიპლომირებული ბუღალტერი წარმოადგენს უმაღლესი კომპეტენციის მქონე პირს ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსების დარგში. სერტიფიცირებული ბუღალტერი არის აუდიტორი, თუმცა მას, გარდა სერტიფიკატის ფლობისა, მოეთხოვება ბუღალტერთა ან/და აუდიტორთა პროფესიული ორგანიზაციის წევრობა, დადგენილი წესის შესაბამისად რეგისტრაციის გავლა აუდიტორების/აუდიტორული (აუდიტური) ფირმების სახელმწიფო რეესტრში, განგრძობითი სწავლების პროგრამაში ჩართვა, პროფესიული კვალიფიკაციის პერიოდული დადასტურება და მხოლოდ ასეთ შემთხვევაში ეძლევა უფლებამოსილება განახორციელოს აუდიტორული საქმიანობა (მომსახურება), მათ შორის, ინდივიდუალურად. პროფესიულ ორგანიზაციაში წევრობის, სერტიფიცირების პროცესის გავლის და რეესტრში რეგისტრაციის გარეშე, დიპლომირებულ ბაკალავრს არა აქვს უფლება ეწეოდეს პროფესიულ აუდიტორულ პრაქტიკულ საქმიანობას. ეს, ერთი შეხედვით, მკაცრი პირობაა პროფესიული კარიერისთვის, მაგრამ აუდიტორის მიმართ დაკისრებული საზოგადოებრივი პასუხისმგებლობის, მოთხოვნილი მაღალი კვალიფიკაციის, პროფესიის პრესტიჟულობის გათვალისწინებით, სავსებით მისაღები და სამართლიანი მიდგომაა. მთავარი ანრიგითი ბუღალტრის კარიერული წინსვლისთვის კი, საქართველოს კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს ისეთ მკაცრ პირობებს, როგორც აუდიტორისთვისაა განსაზღვრული, თუმცა, ამასთან, საერთაშორისო სტანდარტებით, სამენარმეო სუბიექტის ფინანსური ანგარიშგების შედგენისთვის საჭირო კომპეტენცია და პასუხისმგებლობა, ბუნებრივია, წარმოშობს ბუღალტრების პროფესიული კვალიფიკაციის მიმართ მოთხოვნების გამკაცრებას და კვალიფიკაციის მიხედვით მათ რანჟირების აუცილებლობას.

ამერიკის შეერთებულ შტატებშიც უმაღლესი კვალიფიკაციის დიპლომირებული ბუღალტერი (**CPA-Certified Public Accountant**) იგივეა, რაც სერთიფიცირებული აუდიტორი ფინანსური (ბუღალტრული) აღრიცხვის დარგში. მრავალ ინგლისურენოვან ქვეყნაში სწორედ, **CPA-ის** კვალიფიკაცია ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსების დარგში ითვლება ერთ-ერთ ყველაზე პრესტიჟულად. ამის დასტურია ფაქტი, რომ

აშშ-ში მხოლოდ უმაღლესი კვალიფიკაციის დიპლომირებული ბუღალტრის ლიცენზიის მქონე პირს აქვს უფლება ეწეოდეს ბიზნესსუბიექტების საბუღალტრო, საგადასახადო და ფინანსურ მომსახურებას. შესაბამისი ლიცენზიები გაიცემა შტატის ადმინისტრაციის მიერ. ამასთან, კანონით არა არის აკრძალული კონკრეტულ შტატში გაიცემული ლიცენზიის მქონე პირმა, „მობილობის“ წესით, აღნიშნული მომსახურება განიოს სხვა შტატშიც. ცალკეულ შტატებში ლიცენზიის მიღებასთან დაკავშირებული მოთხოვნებების განსხვავებულობის მიუხედავად, აუცილებელი მოთხოვნაა, რომ პირმა:

- ჩააბაროს ერთიანი გამოცდა (**Uniform Certified Public Accountant Examination**);
- ჰქონდეს უმაღლესი პროფესიული განათლება (მინიმუმ 150 სასწავლო კრედიტი, რომელიც მიახლოებით მაგისტრატურის ხარისხს უთანაბრდება);
- ჰქონდეს მუშაობის სტაჟი სპეციალობით. ცალკეულ შტატებში, განსხვავებული ვადის მიუხედავად, ის 1 წელზე ნაკლები არ შეიძლება იყოს.

როგორც ჩანს, აშშ-ში უმაღლესი კვალიფიკაციის დიპლომირებული ბუღალტრის სტატუსის მოპოვების წინაპირობას წარმოადგენს უმაღლესი პროფესიული განათლების მიღება, რომელიც სასწავლო კრედიტის მოცულობიდან გამომდინარე უთანაბრდება მაგისტრატურის ხარისხს. ერთიანი გამოცდა შედგება 4 ნაწილისაგან და მოიცავს შემდეგ საგნებს: აუდიტი; ფინანსური აღრიცხვა და ფინანსური ანგარიშგება; გადასახადები და სამართალი; საქმიანი გარემო. ცალკეული საგნის ჩაბარების დრო გრძელდება დაახლოებით 3-4 საათი და შედგება ტესტებისაგან და ამოცანებისაგან, რომელთა ამანახსნების დასაბუთებაც ხდება წერილობითი ფორმით. საქართველოში, პროფესიული სერტიფიცირების მიზნებისათვის გათვალისწინებულია, რომ სასერტიფიკაციო გამოცდებზე დაიშვას პირი, რომელსაც აქვს უმაღლესი განათლების¹ ბაკალავრის დიპლომი და გაიარა ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის მიერ აღიარებული პროფესიული ორგანიზაციის სასერტიფიკაციო პროგრამა, რომელიც მოიცავს სულ მცირე 4 სასწავლო კურსს და შესაბამის, სულ მცირე 4 გამოცდას, შემდეგი თანმიმდევრობით: „ფინანსური აღრიცხვა და ანგარიშგება“ - ფინანსური აღრიცხვა და ანგარიშგება, ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების (ფასს) შესაბამისად, კვალიფიკაციის უმაღლეს დონეზე; „აუდიტი“ - აუდიტი, მარწმუნებელი მომსახურება და პროფესიული უნარები, პროფესიული სკეპტიციზმი და პროფესიული განსჯა, ეთიკური პრინციპები, საზოგადოებრივი ინტერესების დაცვის მიმართ ვალდებულება, კვალიფიკაციის უმაღლეს დონეზე; „ბიზნესის მართვა და რისკი“ - კორპორაციული მართვა, რისკის მართვა და შიდა კონტროლი, კვალიფიკაციის უმაღლეს დონეზე; „ბიზნეს სამართალი და საგადასახადო დაბეგვრა“ - ბიზნეს და საგადასახადო კანონმდებლობა, კვალიფიკაციის საშუალო დონეზე.

1 უმაღლესი განათლება მოიცავს ბაკალავრის, მაგისტრის ან დოქტორის აკადემიურ ან მათთან გათანაბრებულ ხარისხს.

ამასთან ერთად, პროფესიული სერტიფიცირებისათვის აუცილებელია ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობის სამსახურის მიერ აღიარებული უნივერსიტეტის პროგრამის ფარგლებში პირს გავლილი ან ჩათვლილი ჰქონდეს სასწავლო კურსი/საგანი სულ მცირე კომპეტენციის საშუალო დონეზე შემდეგ საგნებში [2]:

- ა) ფინანსური აღრიცხვა და ანგარიშგება;
- ბ) მმართველობითი აღრიცხვა;
- გ) აუდიტი და მარნმუნებელი მომსახურება;
- დ) კორპორაციული მართვა, რისკების მართვა და შიდა კონტროლი;
- ე) სამენარმეო და ორგანიზაციული გარემო;
- ვ) ბიზნესის სტრატეგია და მართვა;
- ზ) პროფესიული სკეპტიციზმი და პროფესიული განსჯა;
- თ) ეთიკური პრინციპები;
- ი) საზოგადოებრივი ინტერესების დაცვის ვალდებულება;
- კ) ფინანსური ანალიზი.

გარდა ჩამოთვლილი კურსის/საგნისა, პირის პროფესიული სერტიფიცირებისთვის აუცილებელია პროფესიული კომპეტენციის გამოცდაზე შესამონმებელი სასწავლო დისციპლინები. მათ შორის:

- ა) ბიზნეს სამართალი;
- ბ) საგადასახადო დაბეგვრა;
- გ) ფინანსები და ფინანსური მართვა;
- დ) ეკონომიქსი;
- ე) ინფორმაციული ტექნოლოგიები;
- ვ) მათემატიკა;
- ზ) სტატისტიკა.

ასევე, პროფესიული კომპეტენციის გამოცდაზე შესამონმებელი სხვა კომპეტენციის ისეთი სფეროები, როგორცაა:

- ა) ინტელექტუალური უნარები;
- ბ) პიროვნებათაშორისი ურთიერთობისა და კომუნიკაბელურობის უნარები;
- გ) პიროვნული უნარები;
- დ) ორგანიზაციული უნარები.

სერტიფიცირებული ბუღალტრის სტატუსის მაძიებელ პირს, რომელსაც უმაღლესი განათლება მიღებული აქვს უნივერსიტეტის პროგრამის ფარგლებში ბიზნესის ადმინისტრირების მიმართულებით და ჩაბარებული აქვს საგნები: ბუღალტრული აღრიცხვა და აუდიტი, მენეჯმენტი, ფინანსები, ასევე, საგნები ეკონომიკის დარგში, უფლება აქვს ჩააბაროს პროფესიული ორგანიზაციის სასერტიფიკაციო პროგრამის შესაბამისი საგნის/კურსის გამოცდა სასერტიფიკაციო პროგრამაზე სწავლის პროცესში ჩართვის გარეშე. სასერტიფიკაციო გამოცდები არის სერტიფიცირების საბოლოო ეტაპი და წარმატებით ჩაბარების შემთხვევაში კანდიდატს ენიჭება სერტიფიცირებული ბუღალტრის სტატუსი.

საქართველოში, განსხვავებით ამერიკის შეერთებული შტატებისაგან, სადაც გამოცდა მთლიანად კომპიუტერიზირებულია და, შესაბამისად, გამოცდას წერილობითი ფორმის (ქაღალდის) გამოყენებას, ნებადართულია როგორც წერიტი, ასევე გამოცდის

კომპიუტერული ფორმატიც. სასერტიფიკაციო გამოცდები საქართველოში შეიძლება ჩატარდეს წელიწადში სულ ცოტა ორ - ზამთრის და ზაფხულის საგამოცდო სესიებად. აშშ-ში კი გამოცდის ჩასაბარებლად წელიწადში გამოყოფილია 4 სატესტო პერიოდი (საგამოცდო სესია): იანვარი-თებერვალი; აპრილი-მაისი; ივლისი-აგვისტო; ოქტომბერი-ნოემბერი. გამოცდები ტარდება მხოლოდ აშშ-ის ტერიტორიაზე. ამასთან, ყოველი გამოცდა ცალკე აღებულ ერთ სატესტო პერიოდში ბარდება მხოლოდ ერთხელ. რაც ნიშნავს იმას, რომ კანდიდატს¹ ერთი და იმავე სატესტო პერიოდში, ერთიდაიგივე გამოცდის მეორეჯერ გადაბარების უფლება არა აქვს. ყველა გამოცდის ჩასაბარებლად კანდიდატს ეძლევა 18 თვე. აღნიშნული ვადის გადაცილების შემთხვევაში, კანდიდატი ვალდებულია ადრე ჩაბარებული საგნები თავიდან გადააბაროს². საქართველოს რეალობაში კი მკვიდრდება პრაქტიკა, როდესაც კანდიდატს ცალკეული გამოცდის შედეგი უნარჩუნდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი დანარჩენ ყველა გამოცდას ჩააბარებს პირველად ჩაბარებული გამოცდის შედეგების ხელმისაწვდომობის დღიდან 5 წლის განმავლობაში. ე.ი. კანდიდატს სერტიფიცირებული ბუღალტრის სტატუსის მოსაპოვებლად ეძლევა მეტი დრო და შესაძლებლობა. თუმცა, ვფიქრობთ, რომ კანდიდატისთვის მინიჭებული აღნიშნული უპირატესობა ინვესტს ჩაბარებული მასალის მოძველებას და, შესაბამისად, მისი პროფესიული კომპეტენციის ჩამორჩენას დროში.

პირის პროფესიული სერტიფიცირების, მიღებული ცოდნის შენარჩუნების და ბუღალტრის კვალიფიკაციის შემდგომი ამაღლების მიზნით პროფესიული სერტიფიცირების და განგრძობითი განათლების სტანდარტების საფუძველზე ჩვენს მიერ წარმოდგენილი ალგორითმი, ვფიქრობთ, რომ მნიშვნელოვანწილად ხელს შეუწყობს საბუღალტრო აღრიცხვის და აუდიტის დარგში კვალიფიციური სპეციალისტების მომზადების პროცესს და უზრუნველყოფს დარგში სტაბილურობის შენარჩუნებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს კანონი ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის შესახებ; 24 ივნისი 2016;
2. პროფესიული სერტიფიცირების სტანდარტი;
3. განგრძობითი განათლების სტანდარტი;
4. „ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთის მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერჯის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებსა და მეორეს მხრივ, საქართველოს შორის,“ მუხლი 28, კორპორაციული სამართალი, ბუღალტრული აღრიცხვა და აუდიტი, და კორპორაციული მმართველობა.

¹ სერტიფიცირებული ბუღალტრის სტატუსის მაძიებელი;

² <https://ru.wikipedia.org/wiki/>